

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	24ain Mawrth 2015
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Julian Thompson-Hill - Aelod Arweiniol Cyllid ac Asedau Paul McGrady - Pennaeth Cyllid ac Asedau
Awdur yr Adroddiad:	Gerald Thomas - Rheolwr Ystadau a Phrisio
Teitl:	Strategaeth Tymor Hir ar gyfer yr Ystâd Amaethyddol

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth am y strategaeth arfaethedig ar gyfer yr Ystâd Amaethyddol o 2015 ymlaen.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Yn dilyn pryderon a godwyd drwy'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad ym mis Mawrth 2014, a mis Mehefin 2014, penderfynwyd nad oedd y Strategaeth Ystâd Amaethyddol bresennol (a fabwysiadwyd yn 2010) bellach yn cynrychioli sefyllfa bresennol y Cyngor o ran cyfyngiadau ariannol presennol ac yn y dyfodol. O ganlyniad, pennodd y Pwyllgor Archwilio Perfformiad ddyddiad cau o fis Chwefror 2015 er mwyn mynd a'r strategaeth newydd a gytunir arni drwy'r broses benderfynu a'i chymeradwyo cyn mis Ebrill 2015.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo strategaeth yr Ystâd Amaethyddol ar gyfer y dyfodol.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1. Mae'r Ystâd Amaethyddol yn adnodd cyfalaf sylweddol y mae'n rhaid iddo weithio er budd y Cyngor a'i denantiaid. Nid oes gan y Cyngor bellach yr adnoddau i gynnal yr Ystâd Amaethyddol yn ei ffurf bresennol.

4.2. Mae'r strategaeth ar gyfer dyfodol yr ystâd wedi cael ei hystyried ynghyd â chyfraniad gan Weithgor Ystâd Amaethyddol y Cyngor. Mae'r Grŵp hwn yn cynnwys aelodau o'r Cyngor. Mae'r strategaeth arfaethedig, sydd hefyd yn cynnwys gwybodaeth am yr ystâd, ynghlwm yn Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1 Bydd cynhyrchu derbyniadau cyfalaf yn cynorthwyo'r Cyngor i gyflenwi prosiectau sy'n cefnogi'r holl Flaenoriaethau Corfforaethol ac yn cefnogi'r agenda effeithlonrwydd.

5.2. Bydd cael gwared ar yr ymrwymadau cynnal a chadw a rheoli beichus yn sicrhau mwy o effeithlonrwydd o ran adnoddau'r Cyngor a bydd yn lliniaru effaith y toriadau mewn meysydd corfforaethol eraill.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd costau rheoli yn cael eu talu o fewn y cyllidebau Refeniw presennol. Bydd unrhyw gostau mewn perthynas â gwerthu yn cael eu talu drwy'r derbyniadau a geir.

Adnoddau Ychwanegol sydd eu hangen

TGCh - Amherthnasol

Cyfreithiol – Mae'n bosibl y bydd baich gwaith ychwanegol ar gyfer yr Adran Gyfreithiol, ond gall costau ychwanegol gael eu talu o dderbyniadau cyfalaf a gyflawnir drwy werthu.

Bioamrywiaeth - Amherthnasol ar hyn o bryd a byddai angen asesu pob gwerthiant yn unigol ar y pryd hwnnw.

Effeithiau ar yr amgylchedd - Amherthnasol ar hyn o bryd a byddai angen asesu pob gwerthiant yn unigol ar y pryd hwnnw.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Byddwn yn asesu pob gwerthiant yn unigol a bydd y AEC yn cael ei wneud ar y pryd hwnnw.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

8.1. Mae Gweithgor Ystâd Amaethyddol y Cyngor wedi bod yn cyfrannu at ddatblygu'r strategaeth o'r cychwyn cyntaf. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod gyda'r Grŵp ers mis Mehefin 2014 i ystyried y Strategaeth, gan arwain at dderbyn cefnogaeth y Grŵp i'r strategaeth arfaethedig hon yn eu cyfarfod diwethaf ar 18fed Rhagfyr 2014.

8.2. Cysylltwyd â thenantiaid amaethyddol y Cyngor drwy lythyr yn ystod mis Awst 2014 i roi gwybod iddynt y byddai angen adolygu'r ystâd yn yr un modd â holl wasanaethau eraill y Cyngor.

8.3. Cysylltwyd unwaith eto â thenantiaid amaethyddol y Cyngor drwy lythyr ar 6ed Ionawr 2015 a rhoddwyd y cyfle iddynt ymateb i'r cynigion. Gofynnwyd i unrhyw ymatebion ein cyrraedd erbyn 23ain Ionawr 2015. Hyd yma, rydym yn gwybod y

byddai gan 13 tenant ddiddordeb mewn gallu prynu naill ai eu daliadaeth gyfan neu ran o'u daliadaeth.

8.4. Cysylltwyd â phob aelod o'r Cyngor drwy e-bost a rhoddwyd y cyfle iddynt ymateb i'r cynigion. Ymatebodd y Cyng. Bobby Feeley yn datgan ei chefnogaeth i'r cynigion fel yr amlinellwyd.

8.5 Cysylltwyd â budd-ddeiliaid cysylltiedig eraill, (yr Undebau Amaeth, Ffederasiwn Clwyd y Clybiau Ffermwyr Ifanc, Cymdeithas Ffermwyr Tenant, a'r Gymdeithas Tir a Busnes Cefn Gwlad) trwy lythyr a rhoddwyd y cyfle iddynt ymateb i'r cynigion. Unwaith eto, gofynnwyd i unrhyw ymatebion ein cyrraedd erbyn 23ain Ionawr 2015. Ni dderbyniwyd unrhyw ymatebion yn y lle cyntaf, ac felly cysylltwyd â'r grŵp hwn o fudd-ddeiliaid unwaith eto drwy ail lythyr. Wedi hynny, cysylltodd y Gymdeithas Ffermwyr Tenant i ofyn am gopi arall o'r llythyr gwreiddiol. Maent bellach wedi ymateb ac mae copi o'u hymateb dyddiedig 6ed Chwefror, 2015 ynghlwm yn Atodiad 2. Mae'r pwyntiau a godwyd yn eu llythyr wedi cael eu hystyried fel rhan o'r broses gefndirol o ddatblygu'r strategaeth arfaethedig.

8.6. Mae copi o'r llythyr a anfonwyd at bob tenant, aelodau a'r budd-ddeiliad a enwir uchod ynghlwm yn Atodiad 3.

8.7. Cyflwynwyd y cynigion i'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad yn ei gyfarfod ym mis Chwefror 2015. Penderfyniad y Pwyllgor oedd argymhell i'r Cabinet i gymeradwyo a mabwysiadu strategaeth yr Ystâd Amaethyddol ar gyfer y dyfodol. Mae cofnodion drafft cyfarfod y Pwyllgor i'w gweld yn Atodiad 4.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dylai unrhyw fân gostau gael eu talu o fewn cyllidebau presennol. Bydd ansicrwydd ynglŷn â gwerth ac amseriad y derbyniadau cyfalaf ac mae'n rhaid cynnwys hyn yn rhagdybiaethau cynllunio ariannol.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Bydd Rhesymoli'r ystâd yn arwain at golli incwm refeniw, fodd bynnag, fel yr amlygwyd yn y rhesymeg yn y strategaeth arfaethedig yn Atodiad 1, nid yw buddsoddiadau amaethyddol yn cynnig cyfradd uchel o elw. Oni bai bod y Cyngor yn barod i dderbyn hyn a'r angen i fuddsoddi cyfran fawr o'r incwm mewn gwaith cynnal a chadw a gwelliannau, bydd yr ystâd ffermydd yn parhau i ddirywio ac yn gadael y Cyngor yn agored i ymrwymadau cynyddol. Yr unig ddewis arall yw rhyddhau gwerth cyfalaf y buddsoddiad (h.y. gwerthu'r daliadau pan fydd y cyfle'n codi)

10.2. Mae risg y gallai fferm gael ei gwerthu ar gyfer dibenion datblygu eraill unwaith eu bod mewn perchnogaeth breifat. Gellid ymgorffori cyfamodau yn cyfyngu defnydd tir a darpariaethau gorswm mewn unrhyw eiddo a werthir fel mesur lliniaru, er bod yn rhaid rhoi sylw i'r effaith y gall hyn ei gael ar dderbyniadau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Mae Adran 123 Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn rhoi'r pŵer i werthu tir.